

V Bruseli 19. marca 2021
(OR. en)

6844/1/21
REV 1

CO EUR-PREP 12
POLGEN 36
ECOFIN 224
UEM 49
SOC 123
EMPL 86
COMPET 159
ENV 129
EDUC 77
RECH 90
ENER 66
JAI 246

POZNÁMKA

Od:	Generálny sekretariát Rady
Komu:	Delegácie
Predmet:	Európsky semester – súhrnná správa za rok 2021

Delegáciám v prílohe zasielame súhrnnú správu vypracovanú predsedníctvom o záveroch prijatých Radou o ročnej stratégii udržateľného rastu na rok 2021 a o správe o mechanizme varovania, ako aj o rokovaní o európskom semestri 2021 a Mechanizme na podporu obnovy a odolnosti uskutočnených v rámci rôznych neformálnych ministerských videokonferencií počas prvej fázy európskeho semestra.

Kontext

Komisia 17. septembra 2020 začala cyklus európskeho semestra 2021 uverejnením ročnej stratégie udržateľného rastu na rok 2021¹, v ktorej sa stanovujú strategické usmernenia pre vykonávanie Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti. Komisia 18. novembra prijala zostávajúce dokumenty pre jesenný balík európskeho semestra 2021 – „Podpora udržateľnej a inkluzívnej obnovy v kontexte vysokej neistoty“:

- správu o mechanizme varovania na rok 2021², kde sa určilo 12 členských štátov, ktoré sa v roku 2021 podrobia hĺbkovému preskúmaniu;
- návrh spoločnej správy o zamestnanosti³, v ktorej sa analyzuje vplyv pandémie COVID-19 na zamestnanosť a sociálnu situáciu v Európe;
- návrh odporúčania na odporúčanie Rady o hospodárskej politike eurozóny⁴ (odporúčanie pre eurozónu), v ktorom sa členské štáty eurozóny vyzývajú, aby prijali opatrenia na dosiahnutie inkluzívneho a udržateľného rastu, ako aj na posilnenie konkurencieschopnosti; poskytujú sa v ňom aj politické usmernenia týkajúce sa priorít, na ktoré by sa členské štáty eurozóny mali zameriavať vo svojich plánoch obnovy a odolnosti.

Uvedený balík obsahuje aj stanoviská k návrhom rozpočtových plánov členských štátov eurozóny, oznámenie o fiškálnej situácii v Rumunsku, správu o sprísnenom dohľade nad Gréckom a správu o dohľade po ukončení programu týkajúcich sa Cypru, Írska, Portugalska a Španielska.

Ročná stratégia udržateľného rastu predstavuje hospodársky výhľad založený na hospodárskej prognóze z leta 2020, v ktorej sa predpokladá, že po poklese hospodárstva EÚ a hospodárstva eurozóny v roku 2020 dôjde v roku 2021 k ich vzrastu. Potvrdilo sa to aj v najnovšej hospodárskej prognóze Európskej komisie, t. j. v prognóze zo zimy 2021 z februára tohto roku. Uznáva sa v nej, že hospodársky výhľad v rozhodujúcej miere závisí od toho, ako sa pandémia vyvinie, a od obmedzení hospodárskej činnosti, ktoré sú potrebné na zamedzenie šíreniu pandémie, a že zároveň bude mať zásadný význam pre obnovu hospodárstva politická podpora na vnútroštátnej úrovni a na úrovni EÚ.

¹ 10887/20.

² 13059/20.

³ 13251/20.

⁴ 13060/20.

V ročnej stratégii udržateľného rastu sa stanovujú strategické usmernenia pre vykonávanie Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti. Národné plány obnovy a odolnosti sa stanú hlavnými referenčnými dokumentmi o politických iniciatívach členských štátov orientovaných na budúcnosť. Plány musia zahŕňať národný program reforiem a investícií, byť v súlade s príslušnými výzvami a prioritami špecifickými pre jednotlivé krajiny identifikovanými v kontexte európskeho semestra, ako aj s cieľmi politiky EÚ, a musia sa zameriavať na zelenú a digitálnu transformáciu. Štyri rozmery – environmentálna udržateľnosť, produktivita, spravodlivosť a makroekonomická stabilita – by mali zostať hlavnými zásadami, na ktorých sú založené plány členských štátov na podporu obnovy a odolnosti.

Rovnako ako v predchádzajúcich rokoch prijala Rada závery o ročnej stratégii udržateľného rastu⁵ (6. novembra 2020). Rada sa zhodla na tom, že počas náhlej a hlbkej recesie spôsobenej pandémie COVID-19 má zásadný význam ochrana občanov, ich zdravia a ich pracovných miest. Zdôraznila, že hladké fungovanie jednotného trhu má kľúčový význam pre zabezpečenie rýchlej obnovy a spravodlivej hospodárskej súťaže, zabránenie narušeniam cezhraničných hodnotových reťazcov a voľného pohybu pracovníkov a tovaru, ako aj pre zlepšenie sociálno-hospodárskych podmienok, a podčiarkla, že plány obnovy a odolnosti bude potrebné zosúladiť s dohodnutými prioritami. Preto vyzvala členské štáty, aby vytvorili náležité podmienky spravovania v záujme účinného a spoľahlivého vykonávania plánov obnovy a odolnosti.

Rada dôrazne nabádala členské štáty, aby sa usilovali o koherentné súbory zásadných reforiem a investícií zameraných na riešenie vnútroštátnych štrukturálnych výziev vrátane tých, ktoré sa uvádzajú v odporúčaniach pre jednotlivé krajiny adresovaných členským štátom v cykloch semestra na rok 2019 a 2020, a podporujúcich dlhodobý udržateľný inkluzívny rast a odolnosť.

Berúc na vedomie zámer Komisie nahradiť správy o jednotlivých krajinách v rámci európskeho semestra na rok 2021 analytickými dokumentmi, v ktorých sa posúdi podstata plánov obnovy a odolnosti, Rada zdôraznila význam zachovania horizontálnych rokovaní s relevantnými výbormi zapojenými do európskeho semestra.

Ministri tiež vyzdvihli význam zabezpečenia mnohostranného dohľadu v rámci európskeho semestra, napriek zmenám v cykle roku 2021 a vyzvali na čo najskorší návrat k plnohodnotnému procesu európskeho semestra vrátane jeho spravovania.

⁵ 12631/20.

Vo svojich záveroch o mechanizme varovania na rok 2021⁶ (z 25. januára 2021) Rada uznala, že viaceré existujúce makroekonomické nerovnováhy sa z dôvodu krízy COVID-19 prehĺbili a v dôsledku účinkov pandémie môžu vzniknúť nové riziká, najmä v súvislosti so zvyšovaním súkromného a verejného dlhu. Konštatovala tiež, že sa pravdepodobne zvýši nezamestnanosť, hoci podporné politiky zmiernili vplyv poklesu činnosti, a že klesajúca produktivita práce viedla podľa odhadov k zvýšeniu jednotkových nákladov práce v roku 2020. Napokon vyzvala na to, aby sa zabezpečili vhodné politické reakcie na riešenie nerovnováh a na zvýšenie produktivity a rastového potenciálu, a zdôraznila, že je potrebné urýchlene zaviesť Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti vrátane plánov obnovy a odolnosti.

Rada 23. novembra 2020 prijala závery o aspektoch zamestnanosti a sociálnych aspektoch v ročnej stratégii udržateľného rastu⁷. Ministri uvítali hospodársku reakciu Únie, a to aj prostredníctvom nástroja obnovy Next Generation EU, európskeho nástroja dočasnej podpory na zmiernenie rizík nezamestnanosti v núdzovej situácii (SURE) a zvýšenej flexibility pri využívaní fondov v rámci politiky súdržnosti v medziach Investičnej iniciatívy v reakcii na koronavírus (CRII a CRII+).

Rada zdôraznila, že európsky semester zostáva účinným koordinačným nástrojom na zabezpečenie súdržnosti reformných programov členských štátov. Ministri dospeli k názoru, že Európsky pilier sociálnych práv by mal aj naďalej slúžiť ako kompas pre vzostupnú konvergenciu smerom k lepším pracovným a životným podmienkam v Európe, pričom by sa ním mala riadiť koordinácia politík zamestnanosti a sociálnych politík na úrovni Únie. Zásady Európskeho piliera sociálnych práv by sa mali vykonávať s náležitým zreteľom na príslušné právomoci a členské štáty by mali využívať významné finančné prostriedky EÚ, ktoré sú k dispozícii na príslušné reformy a investície, a tým zmierniť sociálno-ekonomický vplyv krízy, urýchliť obnovu a posilniť odolnosť.

⁶ 5605/21.

⁷ 13246/20.

Rada dôrazne nabádala členské štáty, aby vzhľadom na významný rozmer zamestnanosti a sociálny rozmer súčasnej krízy zahrnuli do svojich plánov obnovy a odolnosti zásadné reformy a investície v oblasti trhu práce, sociálnej politiky, zdravotnej starostlivosti a vzdelávania a odbornej prípravy, pričom zdôraznila, že takéto reformy a investície by mali podporovať obnovu, udržateľný a inkluzívny rast a vytváranie pracovných miest, ako aj riešiť príslušné výzvy identifikované v odporúčaniach pre jednotlivé krajiny na roky 2019 a 2020.

Pokiaľ ide o Komisiu, rada ju dôrazne nabádala, aby v úzkej spolupráci s členskými štátmi zrevidovala alebo vypracovala nové ciele v oblasti zamestnanosti a sociálnej politiky v záujme usmernenia implementácie zásad Európskeho piliera sociálnych práv na úrovni Únie a členských štátov.

Ministri zodpovední za hospodárske a finančné záležitosti, zamestnanosť a sociálne veci, vnútorný trh a priemysel, životné prostredie a výskum viedli na podnet predsedníctva špecializované diskusie o témach súvisiacich s európskym semestrom v kontexte plánov obnovy a odolnosti.

Na neformálnej videokonferencii ministrov hospodárstva a ministrov financií sa 19. januára 2021 rokovalo o hlavných charakteristikách a ďalších krokoch Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti. Ministri sa podelili o svoje skúsenosti s prípravou plánov obnovy a odolnosti. Väčšina príspevkov sa zameriavala na multiplikačný účinok na hospodárstvo, potrebu prednostne uskutočňovať opatrenia, potrebu zabezpečiť, aby sa prijala zodpovednosť za proces, a to aj prostredníctvom intenzívneho dialógu so sociálnymi partnermi, a samozrejme na kľúčové ciele plánov – zelenú transformáciu, digitálnu transformáciu, sociálnu a územnú súdržnosť, rodovú rovnosť, vzdelávanie, posilnenie systémov zdravotnej starostlivosti, sociálne začlenenie a na modernú a digitálnu správu verejného sektora. Predsedníctvo rozhodlo, že výmena názorov na vykonávanie Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti sa stane pravidelnou témou na zasadnutiach ministrov.

Predsedníctvo na neformálnej videokonferencii ministrov hospodárstva a ministrov financií konanej 16. februára 2021 poskytlo prehľad o aktuálnom stave, pokiaľ ide o Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti, a tri členské štáty prezentovali svoje návrhy plánov obnovy a odolnosti, ako aj proces ich prípravy. Predsedníctvo počas neformálnej videokonferencie ministrov hospodárstva a ministrov financií 16. marca 2021 konštatovalo, že mnohé členské štáty sú už v pokročilej fáze prípravy svojich plánov, a pripomenulo, že rýchle vykonávanie Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti bude prínosom pre obnovu v celej Európe. Komisia uvítala pokrok, ktorý od posledného zasadnutia dosiahli mnohé členské štáty v plánoch obnovy a odolnosti, a poukázala na zostávajúce problémy, ktoré je potrebné riešiť. Hoci by sa mali predkladať len plne vypracované plány, Komisia uviedla, že uvíta včasné predloženie plánov, aby ich mohla zohľadniť vo svojej jarnej prognóze a aby sa predbežné financovanie mohlo vyplatiť na začiatku druhého polroka. Tri členské štáty prezentovali obsah a stav prípravy svojich plánov obnovy a odolnosti.

Ministri zodpovední za vnútorný trh a priemysel 25. februára 2021 diskutovali prostredníctvom videokonferencie o smerovaní v súvislosti s témou „Európsky semester – národné plány podpory obnovy a odolnosti ako nástroj na dosiahnutie cieľov priemyselnej politiky: posilnenia jednotného trhu, dvojakej transformácie a strategickej autonómie v otvorenej EÚ“.

Ministri sa vo všeobecnosti zamerali na význam zelenej a digitálnej transformácie a na potrebu zvýšiť odolnosť hospodárstva EÚ, pričom viacerí ministri poukázali na význam cezhraničných projektov, ako aj na úlohu dôležitých projektov spoločného európskeho záujmu pri zlepšovaní koordinácie členských štátov.

Dobre fungujúci jednotný trh a spravodlivá hospodárska súťaž sú predpokladom toho, aby Európa vyšla z krízy spôsobenej pandémiou COVID-19 silnejšia a odolnejšia. Ministri zdôraznili význam zabezpečenia voľného toku tovaru a služieb na jednotnom trhu.

Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti bol vnímaný ako bezprecedentná príležitosť nielen na zabezpečenie obnovy a odolnosti, ale aj na podporu inovácie a reagovanie na hospodárske, environmentálne a spoločenské výzvy. Verejné financovanie by však nebolo dostatočné a je potrebné mobilizovať súkromné investície, ako aj zdôrazniť pozornosť, ktorá by sa mala venovať MSP.

Ministri navrhli preskúmať zraniteľné miesta a závislosť EÚ od tretích krajín, pokiaľ ide o strategický tovar, služby, technológie a infraštruktúru, a určiť možnosti posilnenia strategických globálnych hodnotových reťazcov a diverzifikácie vonkajších zdrojov dodávok, pričom zdôraznili potrebu znížiť kritické závislosti a posilniť strategickú autonómiu EÚ. Na druhej strane viacerí ministri zdôraznili, že hospodárstvo EÚ vychádza zo zásady otvorených trhov, pričom sa opiera o multilaterálne pravidlá a pevnú sieť dohôd o voľnom obchode.

Ministri zodpovední za výskum uskutočnili 26. februára 2021 prostredníctvom videokonferencie diskusiu o smerovaní týkajúcu sa plánov obnovy a odolnosti v kontexte európskeho výskumného priestoru so zameraním na investície a reformy.

Ministri sa zhodli na tom, že výskum a inovácia musia byť jadrom obnovy hospodárstva po kríze, a to nielen na účely podnietenia hospodárskej činnosti, ale aj na urýchlenie zelenej a digitálnej transformácie a posilnenie odolnosti celého systému. Štrukturálne reformy a inteligentné investície v kontexte plánov obnovy a odolnosti a európskeho výskumného priestoru môžu výrazne posilniť hospodársku a sociálnu súdržnosť krajín a regiónov EÚ. Okrem toho pomôžu riešiť výzvy identifikované v odporúčaniach pre jednotlivé krajiny.

Národné vlády musia túto príležitosť využiť na mobilizáciu Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti v záujme podpory investícií do najprínosnejších oblastí európskeho výskumného priestoru, ako je napríklad zlepšenie rámcových podmienok pre výskumných pracovníkov, politiky otvorenej vedy a celoeurópske výskumné infraštruktúry, ako aj v záujme maximalizácie synergií medzi programami Únie a medzi programami Únie a vnútroštátnymi programami.

Plány obnovy a odolnosti môžu zahŕňať širokú škálu investícií a reforiem v oblasti výskumu a inovácie, ktoré môžu byť nápomocné pri dosahovaní cieľov v oblasti výskumu a vývoja a pri plnení všetkých strategických cieľov európskeho výskumného priestoru, na ktorých sa Rada dohodla. Týmito investíciami a reformami by sa malo prispieť k tomu, aby vnútroštátne výskumné a inovačné systémy boli odolnejšie a lepšie vybavené na riešenie výziev vyplývajúcich zo súčasnej krízy.

Na neformálnej videokonferencii ministrov pre zamestnanosť a sociálnu politiku sa 15. marca 2021 na základe orientačnej poznámky predsedníctva uskutočnila výmena názorov na politiku zamestnanosti a sociálnu politiku v rámci semestra v kontexte plánov obnovy a odolnosti. Ministri sa vyjadrili k týmto otázkam:

1. Ako sa môže prostredníctvom reforiem a investícií politiky v oblasti zamestnanosti a zručností ako súčasť národných plánov obnovy a odolnosti podporovať vytváranie kvalitných pracovných miest a prechod na zelené a digitálne hospodárstvo (v súlade s odporúčaním Komisie o účinnej aktívnej podpore zamestnanosti a odporúčaním Rady o posilnenej záruke pre mladých ľudí) s cieľom preklenúť prechod od núdzových opatrení k štrukturálnej zmene?

2. Ako možno zabezpečiť, aby sa prostredníctvom reforiem a investícií v oblasti sociálnej politiky uvedených v národných plánoch podporovala spravodlivá, inkluzívna a udržateľná obnova, pri ktorej sa na nikoho nezabudne?

Viacerí ministri uznali, že sociálne aspekty a aspekty súvisiace so zamestnanosťou by mali byť jadrom národných plánov obnovy a odolnosti, a uviedli príklady politických reforiem.

Ministri sa zhodli na tom, že členské štáty vstupujú do fázy prechodu od núdzových a dočasných opatrení k štrukturálnym reformám trhu práce a sociálnych systémov. Politiky zamestnanosti a sociálne politiky musia byť jadrom národných plánov obnovy a odolnosti, aby sa zabezpečila inkluzívna, spravodlivá a udržateľná obnova, pri ktorej sa na nikoho nezabudne. Viacerí ministri zdôraznili, že je potrebné zabezpečiť, aby pracovníci a nezamestnaní získali relevantné zručnosti, ktoré im umožnia čeliť novým výzvam trhu práce súvisiacim s dvojakou transformáciou.

Predovšetkým mladí ľudia, ženy a znevýhodnené skupiny musia mať prístup k cielenej odbornej príprave, aby mali možnosť zlepšiť svoje zručnosti a prispôsobiť sa vývoju na trhu práce alebo aby sa tým podporil ich prechod do iných ekologickejších odvetví.

Okrem toho viacerí ministri pripomenuli, že je potrebné zvýšiť odolnosť vnútroštátnych systémov sociálneho zabezpečenia: inkluzívne a udržateľné systémy sociálnej ochrany majú zásadný význam pre zabezpečenie primeraných príjmov a poskytovanie služieb, najmä pre tých, ktorí ich najviac potrebujú. V tejto súvislosti sa členské štáty snažia zaručiť primeraný prístup ku kvalitným a cenovo dostupným službám vrátane vzdelávania, zdravotnej starostlivosti, dlhodobej starostlivosti a bývania pre všetkých.

Ministri uznali, že európsky semester zostáva hlavným koordinačným nástrojom na vykonávanie a monitorovanie politík zamestnanosti a sociálnych politík. Z tohto dôvodu trvali na tom, aby sa v budúcnosti v rámci procesu semestra zachovala základná úloha Rady EPSCO a jej prípravných orgánov, a to bez toho, aby sa ohrozil sociálny rozmer cyklu európskeho semestra. Mnohí ministri poukázali najmä na to, že je potrebné sa urýchlene vrátiť k plnohodnotnému cyklu semestra.

Ďalšia výmena názorov na európsky semester sa uskutočnila na neformálnej videokonferencii ministrov životného prostredia 18. marca 2021, ktorá sa zamerala na príspevok plánov obnovy a odolnosti k zelenej transformácii a na budúcnosť európskeho semestra z hľadiska životného prostredia.

Ministri upozornili na výnimočný charakter procesu európskeho semestra v roku 2021, ktorého cieľom je zabezpečiť koordináciu s Mechanizmom na podporu obnovy a odolnosti, a opätovne zdôraznili jedinečnú príležitosť, ktorú európsky semester predstavuje pre začlenenie environmentálnych otázok do širších hospodárskych a investičných politík. Ministri v tejto súvislosti uvítali ročnú stratégiu udržateľného rastu na rok 2021, keďže v plnej miere vychádza z minuloročnej stratégie rastu založenej na Európskej zelenej dohode a na koncepcii konkurencieschopnej udržateľnosti.

Vyjadрили veľkú podporu cieľu plánov obnovy a odolnosti, ktorým je použiť 37 % prostriedkov v prospech cieľov v oblasti klímy a biodiverzity, ako aj zásade „nespôsobať významnú škodu“. Niektoré delegácie však v súvislosti s uplatňovaním zásady „nespôsobať významnú škodu“ vyjadřili obavy a položili otázky týkajúce sa toho, ako bude Komisia jej uplatňovanie a prínos projektov k cieľu zabezpečiť príspevok vo výške 37 % v oblasti klímy posudzovať.

Ministri sa vzhľadom na ťažké a zložité rozhodnutia, ktoré ich čakajú, zhodli na tom, že európsky semester je aj naďalej najlepším mechanizmom na koordináciu hospodárskych a sociálnych politík, identifikáciu hlavných výziev v oblasti štrukturálnej politiky a monitorovanie vykonávania reforiem, ale zároveň aj na sledovanie pokroku pri plnení príslušných cieľov udržateľného rozvoja a celkových cieľov zelenej dohody.

Ministri v tejto súvislosti uznali, že hoci sa má za prioritu považovať krátkodobá obnova, nemal by existovať priestor na spochybňovanie dlhodobých záväzkov zameraných na udržateľnejšie hospodárstvo. Podľa vyjadrenia ministrov musí EÚ zabezpečiť, aby „požiadavky na prírodu neprevyšovali kapacity toho, čo môže ponúknuť“. Je dôležité, aby sa takéto záväzky a ciele v oblasti životného prostredia a klímy zachovali aj v budúcich európskych semestroch.

Uznávajúc parlamentný rozmer európskeho semestra sa predsedníctvo zúčastnilo na spoločnej rozprave Európskeho parlamentu o európskom semestri (10. marca 2021) a počas Európskeho parlamentného týždňa (22. februára 2021) spolu s Európskym parlamentom zorganizovalo konferenciu o európskom semestri a Medziparlamentnú konferenciu o stabilite, hospodárskej koordinácii a riadení v Európskej únii.